

IZHAJA VSAKO SOBOTO
Uredništvo in uprava Ljubljana
aa, Dalmatinova ulica 11. —
Poštni predal št. 115. — Naroč-
nina na mesec 4 Din, četrt leta
12 Din, pol leta 24 in na leto
48 Din. — Za inozemstvo na
mesec 8 Din.

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Inserati po tarifi. — Čekoval
račun: Ljubljana 12.042. — Ro-
kopisi se ne vračajo. — Ne-
frankirana pisma se ne spre-
jemajo. — Rokopisi naj se
pošiljajo le na poštni predal
št. 115, Ljubljana L.

Leto I.

V Ljubljani, dne 22. septembra 1934

Štev. 30.

Mogočen dokaz narodnega razpoloženja

Na veličastnem shodu v Kamniku je narod iskreno pokazal svojo voljo in svoj resnični obraz — Narodno zaupanje v program in voditelje Narodne stranke — Tri zvezde-vodnice: Bog, kralj in narod! — Narod nastopa složno proti nepoštenosti in krivičnosti

V svežem, solnčnem jutru je preteklo nedeljo, dne 16. septembra, slavila Jugoslovanska narodna stranka svojo novo, mogočno zmago globoko v dolini pod orjaškim masivom vabljivih Kamniških planin. Na njen javen shod v Kamniku, s katerim je bil zadan propadajoči JRKD oziroma Jugoslovanski nacionalni stranki globok udarec v tem okraju, so se zgrnile iz mesta samega, kakor tudi iz bližnje in daljne okolice goste množice naroda, doslej tako kruto varanega in pritiskane, k tlom ter javno izpovedale svoje pravo prepričanje, svojo odločno voljo in svoje temeljne zahteve. Nič več niso kamniški mogočniki iz tabora JRKD stranke mogli ugotavljati pri zbranem ljudstvu one hlapčevske ponižnosti, katero so leta in leta despotsko in nasilno vbijali narodu v srce, in to v srce, katero noče kletčevati, neiskrenosti in laži, temveč ki hrepeni neprestano le po svobodi, pravici, poštenju in enakopravnosti. Stopil je na plan naš mali človek, naš kmet, delavec in obrtnik, ponosno je vzravnal svoje izgarano, izčrpano telo in odločno je iztegnil čvrsto desnico v pozdrav onim, ki so mu resnični, iskreni bratje, ki so ga prišli klicati v odločilno borbo proti razdiralcem domovine in narodne sloge, v sveti boj za narodne pravice in boljšo bodočnost vseh poštenih, dobrih sinov naše lepe domovine Jugoslavije.

V zdraviliškem parku ob šumehi Bistrici je bila postavljena velika govorniška tribuna, vsa preprežena z zelenjem in ovita z veliko državno trobojnico, nad njo pa se je blestel napis, naše veliko geslo: »Z narodom za narod!« Narod se je stekal od vseh strani in še pred napovedano uro pričetka shoda sklenil okrog govorniškega odra živ, tisočglav obroč. Ko sta stopila na oder narodni poslanec g. Miloš Dragovič in predsednik akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke za Slovenijo g. dr. Ivo Potokar, so vsi zborovalci, med katerimi je bilo opaziti pristaše vseh nekdanjih političnih strank, priredili predstavnikom Narodne stranke tako gromovit in iskren pozdrav, da ga je nemogoče opisati. Navdušenje ljudstva se je le s težavo podelilo, ko je predsednik g. dr. Potokar otvoril shod, takoj nato pa se je znova razplamtelo, ko so zaplule v vedro jutro prve krepke besede v imenu pravega naroda, po tolikih letih zopet prvi izlivi resničnega narodnega razpoloženja. Živo so se iskriale oči tisočih poslušalcev, ko so poslušali govornika, iz čigar ust je donela ona beseda, ki jo je nosil narod dolga leta pokopano

in skrito prav na dnu srca in je ni upal izgovoriti glasno in javno.

Neprestano odobravanje je prekinjalo govornika in ga potrjevalo, da govori zbranemu ljudstvu res iz srca. Le težko so navzoči zadrževali v mejah svoje ogorčenosti, ko je govornik nazival pred njimi vse grehote in krivice, ki so jih nad narodom uganjali dolga leta nekaznovano in neodgovorno razni »voditelji« in njihovi valpti iz tabora JRKD oziroma Jugoslovanske nacionalne stranke. Kar verjeti niso mogli ljudje, da se je še našel v teh težkih časih kdo, ki ima dovolj poguma, da javno ožigosa krivice, zgrešene nad narodom in državo. Pogosti pritrdilni vzkliki so prekinjali govornika, ki je med drugim izvajal:

»V kamniškem okraju je bilo najprej vrženo seme na slovenska tla, v našem okraju je vzrasla nežna bilka Jugoslovanske narodne stranke, ki že polagoma izgublja kamniško obeležje in se že razrašča v močno slovensko drevo, prepleteno po vlaknih z organizacijami iz vse dravske banovine. Čim več bo teh organizacij, tem prej bo konec Nacionalne stranke, ki mora itak slejko prej že po svoji življenjski injekciji in svojem funkcijskem ustroju kot epizoden pojav splahneti v pozabo.

V Ljubljani že poka, menda kar pošteno škriplje; v časnikih se čita, da so si vodje Nacionalne stranke že v lasch. Kramerjeva grupa se razburja nad skupino Puelja, ki hoče na jezo »Jutrovec« ustvariti svoj lasten dnevnik. Med obema skupinama se vodi prazna polemika o tem, kdo je pravovernejši predstavnik jugoslovanske nacionalne politike; vsi pa vemo, da heterogenost,

razdvojenost Nacionalne stranke ogrinja le zlat plašč

Pri zadnjih občinskih volitvah je pokalo v narodu, sedaj pa škriplje v vodstvu Nacionalne stranke in naj le močno škriplje, saj je škripanje predhodnik časa, ko se stvar zavrže v staro šaro. Predstavniki Nacionalne stranke, ki so kršili pozitivna zakonita določila in onemogočali našemu narodu ob priliki zadnjih občinskih volitev kontrolo pri javnem glasovanju, so si spletli venec na volišču v naših Stranjah. Pred nekaj dnevi je sodni dostavljač po naredbi upravnega sodišča nosil vabila za one, ki že leta spe nevzdržno spanje, pa so jih vzdramili, da so pripomogli k »veličastni zmagi« Nacionalne stranke v nacionalni Kamniški Bistrici, da se pravilno izrazim v žargonu nacionalnega časopisja. Spravljati na volišče mrtve ljudi in zapisovati za glasovalce ljudi, ki sede po zaporih, zmoro samo človek, ki nima v sebi najmanjšega moralnega občutka, in če so taki ljudje predstavniki Nacionalne stranke in takih ljudi Nacionalna stranka ne izloči, potem ni težak zaključek o moralnem pojmovanju Nacionalne stranke!

Zborovalci so z viharnimi medkljici izpopolnjevali to poglavje o gnilih razmerah v vodstvu politike Nacionalne stranke z novimi obtožbami in dokazi. Govornik je nato razlagal program Jugoslovanske narodne stranke in pri posameznih poglavjih navajal tudi konkretne primere kršenja zakonitosti in enakopravnosti strani eksponentov Nacionalne stranke. Nov val navdušenega pritrdjevanja je izzval tudi naslednji odstavek dr. Potokarjevega govora:

»Smo pokret novih ljudi, ki gledamo preko starih političnih

SHODI Jugoslovanske narodne stranke

V nedeljo 23. septembra 1934
ob pol 9. uri dopoldne

v Ljutomeru na Glavnem trgu

Na shodu bodo poročali: narodna poslanca gg. **dr. Milan Metikoš** in **Dragutin Perko**, predsednik Akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke za Slovenijo g. **dr. Ivo Potokar** in za Akcijski odbor g. **dr. Fran Vidic**.

V nedeljo 23. septembra 1934
ob 7. uri zjutraj

pri Sv. Andražu pri Velenju

pred »Društvenim domom« oz. v njem.

Poroča za Akcijski odbor gosp. **Drago Kornhauser** in drugi.

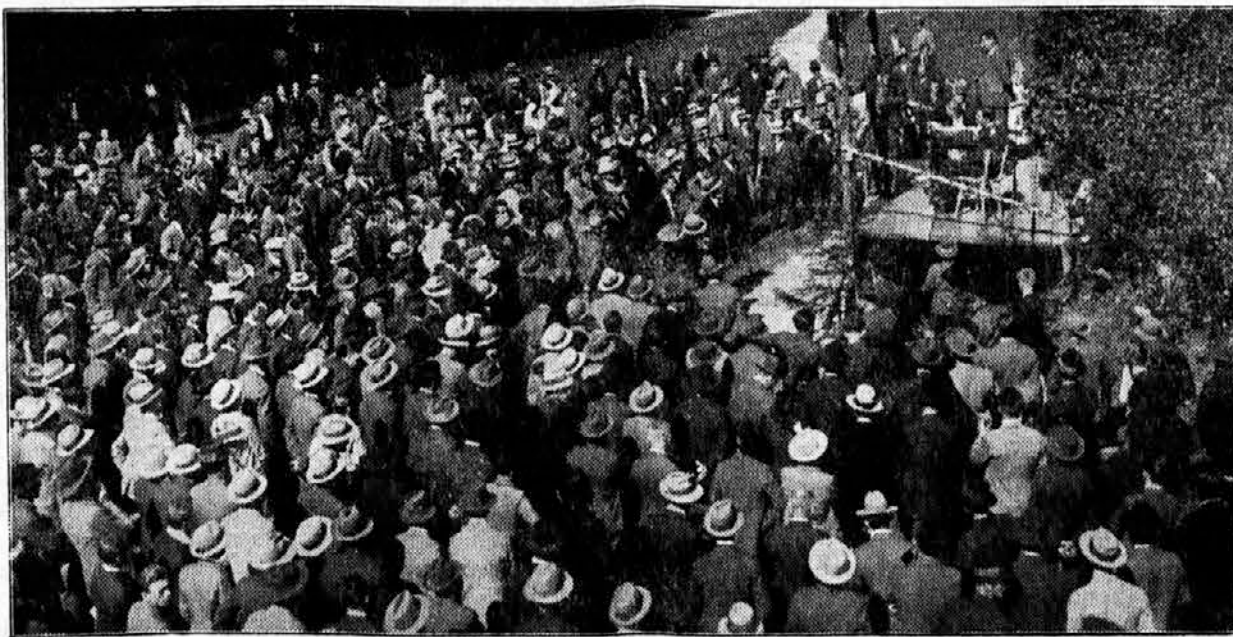
Shodi se vrše ob vsakem vremenu!

ruševin v novo politično življenje. Naš program ni modroslovna razpredelba besednih figuracij, naš program je v sreči, ki bije tako, kakor bijejo danes srca vseh onih, ki v spoštovanju do države z gnevom in prezirom gledajo na početje Nacionalne stranke!

Gromovita zahvala zbranega ljudstva svojemu rojaku in narodnemu borcu g. dr. Potokarju se je komaj za silo podelila, že v naslednjem trenutku pa je bruhnila na dan z enako močjo, ko je stopila v ospredje odra impo-

zantna postava našega narodnega poslanca g. Miloša Dragoviča ali kakor ga imenujejo naši nasprotniki: »Črna poslanca z juga«. V svojem govoru je poslanec g. Dragovič temeljito razložil današnji notranji politični položaj v državi in razkril mnoge podre intrige, ki se jih v borbi proti nam poslužujejo naši nasprotniki iz vrst »nacionalne« JRKD stranke. Odgrnil je pa tudi vse neštete gnojne rane na našem narodnem telesu in v vsem jugoslovanskem javnem življenju, zaradi katerih pač najbolj trpi preprosto ljudstvo, ki si ne zna ali ne sme znati pomagati. Ko so naši vrli narodni poslanci ustanovili Jugoslovansko narodno stranko, so solidarno prisegli, da bodo neprestano delali le za narod, kralja in državo in da ne bodo niti za las krenili s te svoje začrtane poti. Ker naši nasprotniki nočejo enako delati, je vsako sodelovanje z njimi pač nemogoče, ker bi sicer morali mi prelomiti svojo dano prisego. Za nas obstoje na čelu vsega našega dela in žrtvovanja tri temeljna dejstva, brez katerih in proti katerim se pošena politika ne da voditi, in to so: »BOG, KRALJ, NAROD!«

Izčrpna izvajanja poslanca g. Dragoviča, ki so trajala skoraj celo uro, je zbrani narod nagradil s takim aplavzom, kakor ga pred tem dnem menda ni nikdar sliša-



Delni pogled na nedeljski shod Jugoslovanske narodne stranke v Kamniku.

lo kamniško mesto, najmanj pa seveda na klavernih shodiščih Nacionalne stranke. Kako zelo sta oba govora vplivala na poslušalce, naj priča le skromen dogodek po zaključku shoda. K poslancu g. Dragoviću je pristopil neki starček, vidno ginjen od resničnih besed, ki jih je pravkar slišal, snel klobuk s sivolase glave in dejal: »Se kar najlepše zahvaljujem za lepe, poštene besede; 82 let sem star, pa še nisem slišal takih resničnih besed!«

Z uspehom, ki ga je dosegla Jugoslovanska narodna stranka na svojem mogočnem pohodu križem Jugoslavije, preteklo ne-

delo v Kamniku, je res lahko nadvse zadovoljna in nanj ponosna, kakor je zadovoljen in srečen tudi narod, ki se je shoda udeležil. **Novo življenje in delo** je začelo kliti med našim ljudstvom in vedno trdnjeje postaja **jo borbene vrste narodne stranke** na vsej prelepi zemlji med Triglavom in Vardarjem. V slogi in zvestobi, v odločnosti in poštenosti, v požrtvovalnosti in medsebojni ljubezni bomo dosegli prav kmalu oni cilj, ki si ga je postavil ves narod v programu svoje edine zaščitnice in predstavnice — **opozicijske Jugoslovanske narodne stranke!**

Narod ob Jadranu se organizira

toda sedaj ne več na povelje v JRKD stranki, temveč po lastni volji in želji v opozicijski Jugoslovanski narodni stranki

Akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke za Dalmacijo oziroma primorsko banovino v Splitu je razvil izredno **živelo delavnost glede ustvarjanja krajevnih in okrajnih organizacij Narodne stranke** na svojem ozemlju oziroma v svojem delovnem okrožju. Čeprav se našim vrlim borcem povsod pojavljajo pred nogami **najrazličnejše, pogosto zelo težke in dozdevno celo nepremagljive težkoče**, vse to nasprotnikom pravega naroda in zatiralcem narodnih pravic **nič ne pomaga**. Gibanje res vsenarodne Jugoslovanske narodne stranke ne pozna ne strahu ne mej, temveč preplavlja nalik našemu sinjemu Jadranskemu morju vse pokrajine skupne matere Jugoslavije in **budi k vstajenju ves oni mali narod**, ki se doslej ni več drznil dvigniti glave pod pritiskom gospodovalne pete JRKD stranke in njenih voditeljev in ki se je že leta izgubljal v obupu in počasnem propadanju. Ubog dalmatinski delavec še danes ne more dobiti dela v tej ali oni cementni tovarni, če se ne izkaže s člansko izkaznico vladne Jugoslovanske nacionalne stranke, ne more pa tudi dobiti pri občini potrebnega potnega lista oziroma drugih dokumentov, dokler ni podpisal pristopnice v članstvo Jugoslovanske nacionalne stranke. Po izkaznici JRKD stranke se vprašuje tudi takrat, če človek prosi za nekaj tobačnih sadik ...

V prvi polovici letošnjega septembra, obe nedelji in praznik Malega šmarna, pa je imelo ljudstvo v Dalmaciji in na njenih otokih težko pričakovano priložnost, da je seznanilo naše narodne poslance, gg. Svetislava Hodjera, dr. Milana Metikoša, Stanka Trkuljo, dr. Nikolo Kešeljevića, dr. Stjepana Bačiča, Miloša Dragovića, Vlado Krstića, Josipa Stazića, dr. Živana Lukića in Dragutina Perka, kakor tudi ostale članke Glavnega odbora gg. dr. Lazo Stevanovića, dr. Vela Ivana, dr. Oskarja Tartaglijo, ki je bil predsednik akcijskega odbora stranke za Dalmacijo ter druge, z vsemi svojimi težavami in da je našlo prav v programu Jugoslovanske narodne stranke edino zdravo in **zanestljivo rešitev** iz teh težkih, neznošnih razmer. Dočim se narodni poslanci in senatorji vladne JRKD stranke odpočivajo — ne vemo od česa — se nasprotno **vseh 10 narodnih poslancev naše opozicijske narodne stranke nahaja neprestano na poti med preprostim narodom** in križari skozi vse kraje naše domovine, deleč narodu tolažbo in budeč ga k delu za svobodo, enakopravnost,

pravico in boljše bodočnost vseh Jugoslovancev.

Že v zadnji številki našega lista smo objavili delno poročilo o 39 velikih javnih shodih Jugoslovanske narodne stranke križem Dalmacije, zlasti v Splitu in njegovi bližnji ter oddaljeni okoličnici. Danes naj to poročilo nekoliko izpopolnimo, zlasti s shodi, ki so bili 8. in 9. t. m. in pa z naštetjem nekaterih zanimivih podatkov o načinu življenja bratskega naroda pod vročim dalmatinskim solncem in na kršnih čerih sredi modrega Jadrana.

Omenjena praznična dneva je priredila Jugoslovanska narodna stranka v Dalmaciji naslednje javne shode:

V makarskem okraju: V Vrgorcu, Gradcu, Zaostrogi in Podgori. — **V metkoviškem okraju:** V Metkoviću in Opuzenu. (V Opuzenu je v času, ko je predsednik Glavnega odbora Narodne stranke g. Hodjera kritiziral politiko vladne JRKD stranke, predstavnik policijske oblasti razpustil shod.) — **V bračkem okraju:** V Supetru, Selcih, Povljah, Pučišću in Sumartinu. Na teh shodih sta govorila poslanec g. Stazić in g. Ostojić. Shodi so bili odlično obiskani in jim je prisostvovalo prav vse prebivalstvo iz omenjenih krajev, moško in žensko, staro in mlado. — **V sinjskem okraju:** V Sinju je prisostvovalo shodu nad 2000 oseb. Shod, ki je sijajno uspel, se je vršil na kraju, kjer je govoril svojčas pokojni Stjepan Radić. Na tem shodu so govorili gg. dr. Krstić, dr. Stevanović in Buljan. — **V imotskem okraju:** V Imotskem in v Lovreču. V obeh krajih velika udeležba in navdušenje naroda. Govorila sta gg. dr. Metikoš in dr. Josip Fabić. Shod v Imotskem je oblast razpustila v trenutku, ko je poslanec g. dr. Metikoš govoril proti korupciji. — **V korčulanskem okraju:** V Račišću, kjer je bilo razpoloženje udeležencev nad vse složno. Govorili so gg. Hodjera, Krstić, dr. Stevanović in Bilić, ki so stopili ob tej priložnosti tudi v stike s prebivalstvom v Korčuli in Blatu. — **V splitskem okraju:** V Blatu, na Cetini, Zadvarju, Lečeviću, Prugovu, Velikem Bročancu, Zlopolju, Neoriću in Donjem Muću. Tu je narod povsod sprejemal z izrednim navdušenjem izvajanja govornikov gg. dr. Kešeljevića, Miloša Dragovića, dr. Tartaglije, Vukovića, Rajčevića in drugih članov dalmatinskega akcijskega odbora. Naši narodni poslanci se bodo vrnili na drugo turnejo po Dalmaciji v oktobru po državnem strankinem kongresu in priredili javne shode še po

vseh onih okrajih primorske banovine, kjer jim to sedaj zaradi pičlega časa in obsežnega ozemlja ter neugodnih prometnih razmer ni bilo mogoče. Akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke v Splitu nadaljuje svoje pričetno delo na organiziranju stranke in prirejanju shodov ter pripravlja narod na občinske volitve, ki se obetajo.

Narod je na vseh teh shodih spoznal, da nima brez borbe ničesar pričakovati, vidi pa tudi, da se borba s prekrizanimi rokami ne da voditi. Zato se ves narod v Dalmaciji v množicah zbira v organizacijah svoje Narodne stranke. Narodu se sicer delajo razne težkoče, toda narod je navajen, da prenaša vse mirno in brez ozira na levo in desno ustanavlja svoje organizacije prav povsod. Oni člani vladne JRKD oziroma Jugoslovanske nacionalne stranke, ki so vsi na plačilnem seznamu, poskušajo vnašati v narodne vrste zmedo, ker vse in vsakogar, ki ne trebi v njihov rog, žigosajo s težkimi denunciacijami; toda narod prehaja preko takega nepoštenega robotanja s prezirom in odločno samozavestjo. Zato pa tudi uspeva delo na organiziranju opozicijske Narodne stranke, ker se nasprotniki poslužujejo v borbi proti njej vseh mogočih in nemogočih sredstev, katerih niti najmanj ne izbirajo. Vse to narod dobro vidi in zato je bilo treba le pogledati navdušeni in pristrani sprejem, ki so ga bili v vseh okrajih primorske banovine deležni narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke, kjerkoli so se le pojavili. Ni treba še ponovno poudarjati, kako zelo reven in ubog je narod na onem obupno golem in nerodovitnem kamenju. Pa se mu še pri tem težkem stanju **umetno ustvarjajo nove težkoče in neprilike** prav s strani onih, ki trdijo o sebi, da so nacionalni. Toda narod se je pogumno spustil v borbo za svoje pravice pod praporom svoje Narodne stranke. Pravi narodnjaki, iskreni borbaši se povsod dobro organizirajo in dvigajo svoj glas skupno z ostalimi brati iz vseh krajev domovine za svobodo, pravico, poštenost in enakopravnost.

Da predočimo našim prijateljem in pristašem težke razmere dalmatinskega ljudstva, naj navedemo nekaj glavnih podatkov. Narod se v teh krajih bavi z ribolovom na morju in bi imel od njega precej koristi, če bi se mu nudile razne olajšave pri prevažanju rib, pri davkih, nakladah in občinskih mestnih dajatvah. Ribiči zahtevajo olajšave tudi pri izvozu rib v tujino, kakor tudi carinsko prostost pri uvozu potrebnega ribiškega orodja, mrež itd. V Dalmaciji oziroma na njenih otokih imamo 19.410 ribiških družin, ki se preživljajo le z ribolovom. Te družine imajo 12.229 ribiških čolnov in ladij v skupni vrednosti okrog 27 milijonov dinarjev, dočim znaša vrednost njihovih mrež in ribiškega orodja nadaljnjih 38 milijonov dinarjev. Skupno so cenjene torej vse njihove investicije pri ribolovu na približno 65 milijonov dinarjev. Naša država daje iz proračunskih sredstev vsemu temu našemu pomorskemu ribištvo samo 250.000 Din podpore.

Najmočnejše se pomorsko ribištvo razvija v okrožju luških kapetanij v Šibeniku, Splitu, Dubrovniku, Sušaku in končno v Kotoru. Povprečno nalože naši ribiči na leto okrog 7 milijonov kilogramov morskih rib v vrednosti okrog 34 milijonov dinarjev (od tega odpade samo na šibeni-

ško okrožje 13 in pol milijona dinarjev). Od tega ribjega plena se proda v tujino le skromen del, komaj sedmina, dočim se proda na domačih tržiščih okrog 4 in pol milijona kilogramov; ostanek nad milijon kilogramov rib se predeluje deloma s konzerviranjem v olju, s čimer se peča 14 konzervnih tovarn. Ob koncu lanskega leta je ostalo pri nas še 40.000 kg konzerviranih in nad 95.000 kg nasoljenih rib, za katere ni bilo mogoče najti kupcev zaradi raznih napak, ki bi se pale z nekoliko dobre volje pristojnih činiteljev dale gladko odpraviti. Vina bo letos v Dalmaciji znatno več, kakor lani; toda kam naj gre narod z njim, ko pa se vodi pri nas politika zaščitnih carin za — pivo. V Dalmaciji je tudi še okrog 350 vagonov okusnega oljčnega olja, ki je zelo zdravo in slastno, toda tovarniško olje ima pri nas prednost pred domačim, pred pristnim pridelkom našega revnega dalmatinskega brata. Pač moramo rešiti gade-tujce na svojih prsih, kakor nekdanj, tako tudi sedaj v osvobojeni domovini. O ostalih

križih in težavah ter važnih življenjskih vprašanjih ljudstva v Dalmaciji smo pisali v glavnih potezah že zadnjič.

Razumljivo je samo ob sebi, da vnaša vse to težke skrbi med narod in da zato on zahteva, da se vodi o teh skrbih tudi **pravičen račun**. Ker pa skrbi naša Narodna stranka za vse razmere in težkoče našega naroda, da bi se odpravile in ker organizira v ta namen narod v vsej domovini na načelu narodne solidarnosti, ker »brat je mio, koje vjere bio« — vsem pa je povsod enako težko, toda vsi smo pa tudi udani svojemu kralju in svoji domovini enako — se narod povsod navdušeno zbira v borbениh vrstah svoje opozicijske Jugoslovanske narodne stranke. Zato tudi povsod tako razveseljivo napreduje delo na organiziranju stranke, ker narod sam skrbi za to, da se čimprej uresniči in ustvari program Narodne stranke, ki edini še lahko prinese rešitev in boljše življenje vsemu prebivalstvu v mili nam domovini Jugoslaviji!

In v tem znamenju: Naprej, borbaši!

T. G. Masaryk o demokraciji

Na seji sekcije VIII. mednarodnega filozofskega kongresa v Pragi, ki je bil 7. t. m. in ki je razpravljala o krizi demokracije, je predsednik, znani češki književnik dr. Karel Čapek v začetku svojega govora naglasil, da je prav z ozirom na predmet, ki se bo obravnaval, izredna škoda, da ni navzoč veliki filozof, ki je vse svoje življenje posvetil teoretičnemu in praktičnemu proučevanju demokracije, namreč češkoslavaški državni predsednik, »tatiček« Tomaž Garrigue Masaryk. Da je izpolnil to vrzel, je dr. Čapek citiral nekatere Masarykove nazore, ki bodo izšli v prihodnjem zvezku njegovih »Razgovorov s T. G. Masarykom«. O demokraciji je izjavil predsednik Masaryk med drugim sledeče:

»Svoj razlog za demokracijo imam v veri v človeka, v njegovo duhovnost in neumrjočo dušo. To je ona prava enakost. Večno večnemu ne more biti ravnodušno, večno večnega ne more zlorabljati, ga ne more izkoriščati in nasilno nadvladovati. Etično je demokracija obrazložena kot politično uresničenje ljubezni do bližnjega.

Demokracijo sprejemam obenem z gospodarskimi in materialnimi posledicami, vendar jo zasnavljam na ljubezni — na ljubezni in pravičnosti, ki je tematika ljubezni ter na preprčanju, da na svetu moramo podpirati uresničevanje božjega reda.

Vsa razumna in poštena politika je izvajanje in utrjevanje humanosti. Politiko, kakor sploh vse, kar delamo, moramo dosledno podrejevati etičnim zakonom. Politika, kakor tudi vse življenje posameznika in družbe, se ne dajo razumevati drugače, kakor v luči večnosti.

Na drugem mestu, kjer govori o nesmrtnosti duše, pravi:

»Ko mislim na neumrjočnost, ne mislim toliko na smrt in na ono, kaj bo z njo, kolikor na življenje in njegovo vsebino. Po mojem izviru nesmrtnost iz bogastva in vrednosti človeškega življenja. Človek sam sebi, človek človeku je vrednejši kot duhovno bitje. Toda nesmrtnost duše izvira tudi iz priznanja Boga, iz vere v svetovni red in pravičnost. Brez večnosti duše ne bi bilo pravice, ne bi bilo dovršene enako-

sti. Samo kot duša med večnimi dušami živimo življenje popolno in resnično. Eksistenca duš je prava podlaga, pravi temelj demokracije; večno večnemu ne more biti ravnodušno, nesmrtni je enak nesmrtnemu. Odtod dobiva ljubezen napram bližnjemu svoj specijalni, metafizični smisel.

Človek ima napram človeku prirojeno ljubezen, simpatijo, občutek druželjubja in humanosti; ta občutek je sam v sebi opravičen, ne more in ne mora se dokazovati, ni ga treba razlagati, ker enostavno obstoja. Ljubezen do bližnjega je v načrtu sveta, človeška družba temelji na ljubezni; toda ljubezen se mora vtelesiti v delu, v sodelovanju, v ustvarjanju in tako tudi v izpolnjevanju danega nam sveta. Mi smo delavci v božjem vinarstvu.

Človek je ustvarjen pobožji podobi. Bog človeka ni mogel ustvariti drugače, kakor po svojem obličju in svoji podobi. Iz tega izhaja za človeka zavesten energizem, sodelovanje z božjo voljo. V spoznavanju prirode in človeka, v prodiranju v prirodne in zgodovinske zakone, v sprejemanju in izpolnjevanju teh zakonov sodelujemo v božjem ustvarjanju in upravljanju sveta. Bog nam prepušča, da delamo na njegovem delu, zahteva od nas delo, torej tudi sodelovanje. Vsako sodelovanje, tudi med ljudmi, obsega vsobodo in podrejenost, iniciativo in vezanost. Mi smo poleg Boga in pod Bogom avtonomna bitja; imamo pravico iniciative in s tem nosimo tudi odgovornost. Odtod izvira dolžnost aktivizma in truda, odločnosti in hrabrosti. Svoboda je enako težka, kakor dolžnost.

Demokracija ni le državna forma, ni le ono, kar je napisano v ustavi; demokracija je življenjski nazor, ki leži v zaupanju v ljudi, v humanost in človečanstvo. Ni pa zaupanja brez ljubezni in ne ljubezni brez zaupanja. Nekeč sem rekel, da je demokracija diskusija; toda prava diskusija je mogoča samo tam, kjer ljudje drug drugemu zaupajo in pošteno iščejo resnico. Demokracija, to je razgovor enakih med enakimi, razmišljanje svobodnih državljanov pred vso javnostjo.

Beseda »parlament« je krasen pojem, toda treba ga je vtelesiti!

Rekel sem: enakih med enakimi! Vem, da ljudje niso enaki. Nikjer na zemlji, ne v ljudeh ne v prirodi ni enakosti in vlada različnost. Ta prirodna različnost pa se mora urediti s pravilno razdelitvijo dela in hierarhije funkcij; organizacija ljudi ni mogoča brez višjih in podrejenih, toda ne sme to biti organizacija privilegijev in le aristokratskega gospodstva, temveč vzajemna služba. Demokracija potrebuje voditelje, ne pa gospodarje. Aristokratizem pravi: »Jaz sem gospod — ti si sluga ali suženj!« Demokracija pa pravi: »Jaz sem gospod — ti si gospod!«

Demokracijski ideal ni le političen, temveč je tudi socialen in gospodarski. Demokracija v socialnem pogledu pomeni uničenje

bede, ki človeka ponižuje; v demokraciji se ne sme dovoljevati, da bi posamezniki ali posamezni stanovi izkoriščali svoje sodržavljane — v demokraciji človek človeku ne sme biti sredstvo.

Demokracija ni nejasna in mitična kolektivnost; demokracija je individualistična in vsak državljan sme reči: Država sem tudi jaz! Vsak državljan ima pravico iniciative; kar hoče in dela, zavisi od njegovega razuma in od njegove moralne kvalitete.

Moderna demokracija obstoja komaj poldrugo stoletje; demokracija je šele v začetku, še ni gotova in se šele razvija. Zato moramo imeti potrpljenje. Demokracije niso dovršene zato, ker tudi državljani niso dovršeni, popolni. Kakršen gospodar, tak je tudi sluga!

Demokracija je jamstvo miru!

Ali se je kaj ukrenilo?

Pred več kakor mesecem dni smo imeli priložnost čitati v »Edinosti« članek pod naslovom »Izigravanje uredbe o redukciji draginskih doklad«. Ta članek je bil pisan na prepričevalen način, bil je dobro argumentiran in zato ne more nihče imeti vzroka, da dvomi o njegovi verodostojnosti. V ostalem pa najbolje potrjuje točnost tozadevnih navedb, vsebovanih v omenjenem dopisu, previdna pasivnost onih, ki so s kritičnim dopisom prizadeti.

Medtem pa je ostalo vse pri starem, kakor je bilo. Hčerka nekega bivšega ministra prejema še nadalje svoje polne draginske doklade, kljub lepemu premoženju svojega očeta in svojega moža, in se zato moramo vprašati: »Ali so sploh kaj storili oni, ki so poklicani, da ščitijo zakone in uredbe pred vsakim izigravanjem? Ali so neposredni predpostavljeni postopali po onem predpisu, ki jim nalaga gotovo dolžnost glede izvajanja zgoraj navedene uredbe?« Primer prizadete učiteljice sploh ni bil nobena javna tajnost in je to še manj

sedaj, odkar je preko javnega glasila avtentično prodrlo v javnost. Zato pričakujemo, da so pristojni činitelji najbrže že ukrenili tozadevni postopek oziroma da ga bodo v doglednem času izvedli. Tak postopek določa tudi zakon sam, ki pravi med drugim, da se »mora podvzemanj tudi iz lastnih nagibov vse, kar zahteva, javne koristi in kar se sklada z zakoni.«

Primer, v katerem se kompromitira hčerka nekega bivšega ministra, ne spreminja ničesar na dolžnosti poklicanih, ker so po jasni določbi naše ustave vsi državljani pred zakonom enaki. Nasprotno, prav v tem primeru se bo potrudila oblast, da ne dopušča kršenja zakonitih norm, napravi konec raznemu šepetanju med ljudmi o protekcijah, strankarstvu in nekaznovanih malverzacijah. Čut dolžnosti in zdrava vest moreta in tudi morata vse urediti po zakonitih določilih, na kar ne bo več potrebno, da bi postajali posamezni primeri predmet interpelacij v narodnem predstavništvu.

Kaj nas je treba?

Četrtek »Jutro« je objavilo iz Trbovelj kratek dopis, v katerem se neki strahopetni trboveljski pristaš in zagovornik vladne Jugoslovanske narodne stranke vprašuje, kaj nas je treba? Pravi, da se mu zdi ustanavljanje naše stranke v Trbovljah nepotrebno, ker da se cepijo narodne in delavske sile, da tudi Narodna stranka ne bo rešila krize, da delavstvo ne more čakati na našo pomoč 5 ali 10 let, da je samo Nacionalna stranka zveličavna za rudarje itd.

Na to bojzljivo jeremijado osamljenega in od vseh zavednih rudarjev ter ostalih poštenih Trboveljčanov zapuščenega ptica iz gnezda JRKD stranke naj odgovorimo samo v nekaj kratkih stavkih: **Jugoslovanska narodna stranka je v Trbovljah zaželjena**, kar so dokazala mnoga vabila, naj ustanovimo tudi tamkaj krajevno organizacijo. Rudarji in vsi ostali sloji malega človeka se namreč iz htrpe izkušnje zavedajo, da od Nacionalne stranke nikdar nimajo pričakovati česa pozitivnega za izboljšanje svojega položaja, temveč so jih gospodje od JRKD vedno pitali le z najslajšimi obljubami, kadar so jih seveda potrebovali za volitve ali kaj podobnega. Ko so se pa spravili h koritom, jim je bil trboveljski rudar deseta skrb. Radi bi vedeli, koliko stvarne pomoči so rudarji že prejeli od

njih v vseh zadnjih letih, odkar ima JRKD stranka moč v rokah in vodi državno politiko? Najbrže so same dobrote, ki jih je dajala Nacionalna stranka, spravile rudarje že ponovno v obupno gladovno stavko v rovih globoko pod zemljo. Kar se tiče cepljenja delavskih in narodnih sil, naj JRKD stranka pomni, da je prav Narodna stranka poklicana, da zbere v slogi in ljubezni pod skupni prapor vse pozitivne narodne in delavske sile, katere je ravno Nacionalna stranka s svojimi zgrešenimi gospodarsko, socialno in lažinarodno politiko razcepila v sto pramenov, hoteč tako že v naprej ubiti in onemogočiti vsak resen odpor pri izvajanju svojih partizanskih, zakulisnih naklepov in načrtov. Naša opozicija se je zdela brezupna še pred meseci, ko smo se šele lotili organizatoričnega dela v Sloveniji, to pa tudi samo JRKD stranki. Danes se vsedrjavna Nacionalna stranka prav dobro zaveda, kako močno zaslombo ima Jugoslovanska narodna stranka prav med najširšimi sloji naroda in zato veje iz omenjenega »Jutrovega« trboveljskega dopisa tak strah pred našim pojavom in ustanovitvijo v rudarskih Trbovljah.

Ustanovni občni zbor naše Narodne stranke, ki je bil napovedan v nedeljo 16. t. m. v Trbovljah, se res ni vršil, ker so pač

vsa zborovanja v rudarskih revirjih prepovedana. Vemo pa tudi vsi, da se ta občni zbor bo prej ali slej vendarle vršil, pa če je to Nacionalni stranki in njenim redkim trboveljskim pristašem prav ali ne. Mi bomo ustanovili v rudarskih Trbovljah močno krajevno organizacijo Jugoslovanske narodne stranke zato, ker je to prav in ker to žele naši poštteni rudarji, ki se zavedajo, da je le opozicijska Narodna stranka edina in iskrena zagovornica in predstavnica vseh trpečih, ponižanih in brezpravnih, to je vseh onih malih ljudi, katere pozna JRKD stranka samo pri volitvah, dočim jih sicer nikdar ne brani pred izkoriščanjem velekapitalistov, s katerimi se družijo za svojo nenarodno mizo »višjih desetisočev«. Trboveljski rudar in njegovi tovariši pa dobro vedo, da je njihovo mesto le pod okriljem Jugoslovanske narodne stranke kot najvneteje bori-

Kongres Jugoslovanske narodne stranke

za vso državo bo

v nedeljo 14. oktobra 1934. v Beogradu.

Pripravljajte se že sedaj na čim mnogoštevilnejšo udeležbo! Znižana voznina na železnicah!

teljice za izboljšanje položaja in bodočnosti jugoslovanskega malega človeka!

»Kaj pa je tebe treba?« — se vprašuje »Jutro« silno zaskrbljeno. — Seveda nas ni treba, namreč »Jutro« in Nacionalni stranki, ki jima preostro stopamo na prste pri izvajanju njune »nacionalne rudarske« ter splošne politike. Treba nas je pa našemu trpečemu rudarju in vsem onim, ki jemljejo pod pezo dobrot Nacionalne stranke — žalosten konec!

bo na kongresu, je sklenilo vodstvo stranke v Ljubljani v sporazumu z bratskim akcijskim odborom v Zagrebu zaprositi za poseben vlak, ki ga bomo dobili, če se bo priglasilo dovolj udeležencev. V tem primeru bi bila dovoljena četrtinska voznina, sicer pa le polovična. Zato ne odlašajte in pošljite nemudoma svojo obvezno prijavo na naslov: Uredništvo »Edinosti« za tajništvo Jugoslovanske narodne stranke v Ljubljani, Dalmatinova ulica 11, poštni predal 115.

Pomnite, da se kongresa udeležiti lahko prav vsak in se zato brez vsakega odlašanja prijavite na gornji naslov, ker se nam mudi zaradi zaprositve za poseben vlak!

ZIRI.

Pravkar bo minilo osem let, odkar je razdivjano ovodje pustilo po naših vaseh. Mnogi takratni poplavljenici se bomo pač z žalostjo spominjali te obletnice. Kako silno je voda tačas pustila, naj omenimo, da je samo v vasi Selo odnesla pet hiš, tako da ni bilo niti sledu, kje da so stale, mnogim pa je hiše več ali manj poškodovale. Uničenih je bilo poleg hiš še mnogo gospodarskih poslopij in obrtniških naprav, med njimi dve vodni žagi. In to, kakor rečeno, samo v vasi Selo. Smatramo za svojo dolžnost, da ob osemletnici obvestimo široko jugoslovansko javnost, ki je ob času nesreče pokazala toliko toplega sočutja za žirovske poplavljenice, da končno izve, koliko je prišla njena dobrosrčnost najtežje prizadetim v pomoč.

Takoj po tej katastrofalni poplavi se je osnoval za občino Žiri pomožni odbor z županom kot predsednikom ter se obrnil na javnost s prošnjo za pomoč onim, ki so prišli ob vse svoje imetje, da jim s svojo podporo pomore, da si zopet postavijo hiše in gospodarska poslopja in da se jim ustvari možnost življenjske eksistence. In res, javnost se je velikodušno odzvala in pošljala poleg naturalij tudi znatne denarne zneske za poplavljenice na občinski urad. Umevno, da je pomožni odbor, oziroma člani tega odbora, hotel ta denar razdeliti po svoji uvidevnosti, imajoč pred očmi premoženjske in družinske razmere posameznih poplavljenec.

Toda zgodilo se je, česar ne bi nihče pričakoval. Bili smo namreč tik pred občinskimi volitvami; župan se je namreč odločil, da nabrani denar razdeli na svojo pest, ne da bi o tem zaslíhal mnenje pomožnega ali občinskega odbora. Ko smo člani pomožnega odbora izvedeli za to županovo nakano, smo se brzojavno pritožili pri okrajnem glavarju, ki se je nato sam pripeljal v Žiri ter odločil, da se denar ne sme pred volitvami razdeliti, po volitvah pa da sme nabrani denar razdeliti celotni občinski odbor. Toda takratni župan je kljub tej odločbi razdelil med občane denar tako, da so najbolj prizadeti poplavljenici dobili od visoke celotne vsote le majhne zneske.

Podpisani sem se z ozirom na razne nepravilnosti pismeno pri-

Iz našega pokreta

Javna shoda

Jugoslovanske narodne stranke

bosta v nedeljo 30. septembra 1934

ob 8. uri zjutraj

v Robu pri Velikih Laščah

v prostorih g. Matije Mavca

Ob 3. uri popoldne

pri Sv. Gregorju

v „Gregorskem domu“

Poročal bo g. Drago Kornhauser

Občni zbori naših organizacij

V NEDELJO, dne 23. sept. 1934.

PRI SV. JURIJU POD KUMOM
ob 7. uri zjutraj v gostilni g. Martina Kneza.

V VELENJU ob 10. uri popoldne
v hotelu Park.

V DRUŽMIRJU ob pol 3. uri popoldne
v gostilni g. Blaža Rotnika.

Napredek stranke v Ljubljani

Tudi ves pretekli teden so se vršili v raznih predmestjih in okrajih Ljubljane informativni članski sestanki Jugoslovanske narodne stranke, na katerih so bili povsod izvoljeni pripravljalniki odbori za ustanovitev krajevnih organizacij. Udeležba je bila na vseh sestankih prav zadovoljliva in je pokazala, da vlada v Ljubljani in na njeni periferiji veliko zanimanje za Narodno stranko, zlasti med delavskimi in kmečkimi ljudmi. Kot edina predstavnica malega človeka in kot edina stranka bodočnosti si je pridobila Jugoslovanska narodna stranka že prav močnega kader navdušenih članov in pristašev, katerih vrste se pa dan za dnem večajo in izpopolnjujejo.

Pretekli torek 18. t. m. je bil sestanek v Martinčevi gostilni v Zgornji Šiški, v sredo 19. t. m. v Inkretovi gostilni v Trnovem, v četrtek 20. t. m. v Mahničevi gostilni »Amerika« na Viču in v petek, dne 21. t. m. v Mrakovi gostilni na Rimski cesti, vsakokrat ob 20. uri. Udeleženci sestankov vsak večer pridno pristopajo k stranki in si tudi vneto naročajo svoje glasilo »Edinost«, ki je najtesnejša vez med članstvom in osrednjim vodstvom stranke. Vsi novo ustanovljeni pripravljalniki odbori pa se z nabiranjem članov in ostalim delom pridno pripravljajo na ustanovne občne zборе krajevnih organizacij, ki bodo že v kratkem.

PRIHODNI SESTANKI BODO:

V PONEDELJEK 24. septembra
ob 20. uri v gostilni »Lozar« v Rožni ulici pri Sv. Jakobu.

V TOREK 25. septembra ob 20. uri
v gostilni »Rozman« na Sv. Petra cesti.

V SREDO 26. septembra ob 20. uri
v gostilni »Pri Tičku na gričku« v Strelški ulici oziroma Za gradom.

V ČETRTEK 27. septembra ob 20. uri
v gostilni »Sokol« Pred Škofijo.

V PETEK 28. septembra ob 20. uri
v spodnji dvorani hotela »Miklič« nasproti kolodvora.

Na vseh sestankih bo poročal član akcijskega odbora g. Drago Kornhauser iz Ljubljane.

BROTJE! TOVARIŠI!

Vsi, ki vam je težko in si želite rešitve iz sedanjega težkega položaja ter izboljšanja svojega položaja, udeležite se naših sestankov in pristopajte k edini iskreni stranki in zaščitnici našega malega človeka, k borbeni opozicijski Jugoslovanski narodni stranki!

Podpirajte jo s svojim sodelovanjem in članstvom, ker s tem boste podpirali sebe in svoje drage! Ustvarite si lepšo bodočnost, kar je odvisno le od Vas samih! Vsi na delo, vsi v borbo proti izkoriščanju, krivičnosti, nepoštenosti in pijavkam naroda ter države!

Na naš kongres v Beograd

Te dni smo razposlali vsem krajevnim organizacijam in pripravljalnim odborom, kakor tudi posameznikom okrožnice glede udeležbe njihovih delegatov na prvem državnem kongresu Jugoslovanske narodne stranke v Beogradu, ki bo 14. oktobra t. l. Kongresa se lahko udeleži vsak član in pristaš naše stranke. Ker je med članstvom in somišljeniki precejšnje zanimanje za udelež-

tožil pri okrajnem glavarstvu, vendar ta pritožba še do danes ni rešena. Bil sem pač klican k okrajnemu glavarju, ki je skušal vplivati name kot pritožitelja, da pritožbo umaknem, kar pa sem odločno odklonil ter pritožbo razširil še na nepravilnosti, ki sem jih pozneje doznal. Reklo se mi je, da se bo pritožba odstopila višji oblasti; kakor rečeno, pa dotična pritožba še do danes ni rešena. Pripomnim še, da sem bil član tako pomožnega kakor občinskega odbora, ne vem pa točno, koliko je bilo nabrane denarja, niti koliko je kdo prejel. Menim, da s tem niso bili prikrasani samo težko prizadeti poplavljenici, temveč je to tudi žalitev darovalcev, kajti kdor denar razdeljuje, bi se moral vživeti v čuvstvo in mišljenje darovalcev.

Tudi od funkcionarjev državne oblasti se nam je obetala izdatna podpora, saj je narodna skupščina na predlog blagopokojnega poslanca in ministra g. Sušnika sprejela nujni predlog, da se žirovskim poplavljenjem nakaže izdatna podpora, katere pa nismo nikdar dobili. Med ljudstvom o tem kroži govorica, da je država sicer dala od narodne skupščine odobreni denar, da pa je bil ta denar enostavno izročen za žirovsko elektrarno, ki pa je bila po mnenju strokovnjakov bankrotna brez vsake poplave. Edina podpora, ki je prišla res v prid težje prizadetim poplavljenjem, je bila podpora, ki jo je izposloval naš takratni poslanec in minister g. ing. Dušan Serbec, ki se je toplo zanimal in zavzel za žirovske poplavljenice.

Z gotovostjo smo tudi pričakovali, da se bo s strani urada za uravnavo hudournikov uravnaval vodotok Zabrežnik, toda naše pričakovanje se ni uresničilo. Sami smo morali izčistiti staro strugo, da smo vodo spravili v stari vodotok; šele lansko leto se je uravnaval del vodotoka, dasi je tudi v tej zadevi minister g. Serbec izposloval, da se je vnesel v državni proračun precejšen znesek za uravnavo hudournikov v Žireh. Hvalevredno pa je omeniti, da je oblastni odbor »Rdečega križa« poplavljenjem priskočil na pomoč z desetletnim brezobrestnim posojilom; seveda pa to posojilo nikakor ni zadostovalo in smo se morali poplavljenici zadolžiti pri privatnikih in denarnih zavodih, če smo hoteli, da postavimo nova poslopja. In tako smo prišli sedaj, v teh gospodarsko neznosnih razmerah, v skrajno žalosten položaj, da ne bomo morda kljub vsem svojim žrtvam pognani iz novo dograjenih poslopj.

Iz gornjega naj razvidi javnost, kako v majhni meri smo se težko prizadeti poplavljenici okoristili z njenimi darovi. Ko se je pred leti mudil v naši državi odlični Američan, naš rojak, in si ogledal tudi našo vas, ki je imela že novo postavljena poslopja, je dobrohotno omenil, da so tudi naši rojaki v Ameriki veliko žrtvovali v ta namen ter nabrali lepe vsote za poplavljenice v domovini. Odkrito povem, da me je bilo sram povedati, kako malo je tega denarja v naših novozgrajenih poslopih. Imamo vtis, da odločilni faktorji, ki bi bili lahko in so bili tudi dolžni po svojem položaju olajšati našo nesrečo, katere nismo sami zakrivali, niso storili svoje dolžnosti. Mali nesrečniki smo bili pač le za reklamo za dobre ljudi, nabrani denar pa k nam ni našel

poti. Je pač tako, kakor pravi star ruski pregovor: »Car daleko, Bog visoko!« Sicer pa o tem še ni izrečena zadnja beseda.

Matija Cankar.

POLICA PRI VIŠNJI GORI

S hrepenečim srcem smo dolgo časa in težko pričakovali svoj rešitev iz razmere, katere nam je ustvarila s svojo protinarodno politiko in s svojimi političnimi delovnimi metodami »nacionalna« JRKD stranka. In prišla je končno vendarle prava narodna stranka, naša Jugoslovanska narodna stranka, ker je morala priti. Saj jo je priklicalo v življenje res iskreno in splošno ljudsko hotenje; zdi se nam, da nam je postala usoda sedaj bolj naklonjena, ker nam je dala dočakati dan, ko ste stopili prvi borci in organizatorji Jugoslovanske narodne stranke smelo na plan in nam vsem trpečim in zapostavljenim pokazali pravo pot kvišku, k svobodi, k pravici, k solncu in boljšemu življenju. Prvo tolažbo nam je prinesla »Edinost«, ko je pričela izhajati. Iz teh prvih števil smo spoznali svoj pravi, rešilni politični program in se obenem tudi zavedli,

da je napočil pravi trenutek, ko se moramo pripravljati vsi dobri, poštenci in zavedni jugoslovanski državljani na veliko dobo, ki je pred vrati. Kot eden prvih narodnikov »Edinosti« sem tudi vnet agitator v našem okraju, saj me k temu kar nehoti priganja lepi strankin delovni program in pa velike potrebe naroda, ki kriče po izpolnitvi in izboljšanju življenja našega kmeta in drugih stanov malega človeka. Zato bomo delali vsi za uresničenje programa Jugoslovanske narodne stranke, ker to res zasluži zaradi svoje pravičnosti in ljubezni do naroda, kateremu bo z njegovo izpolnitvijo zasijalo solnce novega, lepšega življenja. Prihodnjič kaj več o krajevnih razmerah pri nas, sedaj pa prosimo, da nam izpolnite edino vročo željo, ki jo imamo do vas, in ta je, da priredite tukaj v kratkem javen shod, na katerem nam boste podrobneje razložili strankin program, poslušali naše želje in nam vlili prepotrebne poguma, da bomo mogli vztrajati do končne zmage ideje in programa Jugoslovanske narodne stranke, ker s tem bo tudi izpolnjeno vse hrepenje naroda. Z narodnim pozdravom! — A. T.

Gospodarstvo

spravljanju krompirja.

Letos je ponekod mnogo krompirja in zato je prav, da posvetimo spravljanju krompirja največjo pozornost, posebno pri blagu, ki je namenjeno za prodajo. Že na polju krompir preberimo vsaj na 3 vrste, in sicer na ono, ki je namenjena prodaji, na semensko blago in pa na krompir za domačo porabo. Krompir za prodajo mora biti debel ter ne sme vsebovati gomoljev, manjših od gosjega jajca. Samoobsebi je umevno, da mora biti krompir zdrav, nenasečen ali pa nagrizen. Kupci tudi radi ugovarjajo krompirju, ki je zaradi naknadnega dežja ponovno rasel in ima izrastke. Za seme vzemimo krompir, ki je popolnoma dozorel. Le če je bil krompir bolan, to je, da je mnogo grmov zaostalo v rasti in je bilo listje zvito in kodrasto, ne vzemimo semena od teh grmov, a od drugih pa pred popolnim zorenjem, dokler je še zeleno. Semenski krompir mora biti seve zdrav in mora imeti dobro razvita očesa. Vse drugo od pridelka je za domačo uporabo.

Pred spravljanjem krompirja v kleti se mora krompir dobro osušiti. Najbolje je, ako ga razgrnemo na suhem kraju, n. pr. na podu ali pod streho, ter ga pustimo tam 2 do 3 tedne. Šele potem ga vklestimo. V kleti moramo paziti posebno na zračenje in za to je najbolj pripraven sledeči način:

Pod kupom krompirja se napravi kanalizacija, ki neprestano in avtomatično dovaja med krompir prepotrebni suhi in hladni zrak. Znano je, da je topli zrak lažji od hladnega in zato uhaja med krompirjem segreti zrak pod strop kleti. Priprava je preprosta in ne stane skoraj nič. Če je klet ozka, položimo v sredi po tleh, podolgem (po možnosti v smeri od vrat proti oknu) drug poleg drugega in kakih 20 cm drug od drugega oddaljena po dva 10 do 20 cm v premeru debela bruna, preko njih pa položimo desko, ki jo nanje pribijemo s par žebli, da se v pričetku strešanja krompirja v klet ne pre-

mika ali celo zdrsne z njih. Bruna naj bosta grčava, ker med grčami po vsej dolžini lahko uhaja svež zrak pod kup. Ako je klet široka, potem je dobro, ako napravimo dva ali celo več dovajalnih zračnih kanalov. Ako še poskrbimo, da more skozi odprta vrata prihajati svež, skozi okno pa odhajati izrabljen zrak, potem ne čakajmo škodljivega dežja, pač pa pridno izkoriščajmo suho in sončno vreme in ne bomo se kesali. V suhih in vročih dneh naj se hiti s spravljanjem krompirja, ker je tudi za rastlinske bolezni najboljši zdravnik sonce, a največji sovražnik vlaga. V vlagi vkleten krompir pa se čisto za duši in namesto težko pričakovanega pridelka imamo čisto komaj nekaj voz — gnoja.

Sušite sadje! V naši dobi zadohiva konzerviranje uničljivih hranilnih sredstev zopet velik pomen. Na tem mestu hočemo mimogrede omeniti sušenje sadja, ki je v naših krajih prišlo domala že iz veljave. Za sušenje je treba posebne priprave. Ponekod pri nas so znane zidane sušilnice z obokanim kuriščem, nad kuriščem pa se nahaja več predalov, eden nad drugim. Sušimo hruške, jabolka in češnje. Posebno hruške in češnje dajejo okusno suho sadje. Jabolka se po navadi nareže v drobnejše kose. Sušenje zamoremo svetovati vsakemu gospodarju. S tem bo domača kuhinja pridobila na tečnosti in večji izbiri in bo gospodarju prištedila marsikateri groš, ki bi sicer šel za razne tovrstne potrebe v kuhinji. Rentabilnejše je danes sušiti kakor stiskati mošt ali prodajati kakovostno slabo sadje.

Domisleki . . .

Zveza narodov stane 20 milijonov švicarskih frankov na leto. In koliko je vredna?

Geslo miroljubnih državnikov: Če hočeš vojno, govori o — miru!

Kaj je danes sreča? Ono, nad čemur se drugi jeze!

Po svetu in domovini

Jugoslavija in Bolgarska. Ob obletnici sestanka našega in bolgarskega kralja piše sofijski »Mir« zelo pristržno in opozarja na dejstvo, da so se medsebojne razmere med obema državama po tem sestanku silno izboljšale. »Mir« pravi med drugim: »Zbližanje med Bolgari in Jugoslavo- ni je diktirano po onem globokem občutju, ki veleva obema slovanskima narodoma, da se smatrata med seboj kot brata. Težko bi bilo reči, da obstojata na svetu še kaki drugi dve državi, ki bi si bili tako blizu med seboj, kakor sta si Bolgarska in Jugoslavija. Po jeziku, kulturi, po gospodarstvu in načinu življenja, pa tudi po veri sta si oba naroda izredno podobna. Med obema državama so mnogo večji razlogi za zблиžanje in nerazdvojivo prijateljstvo, kakor pa za medsebojno borbo in razdor.«

Rusija v Društvu narodov. Te dni je nastal v svetovni, zlasti pa v evropski politiki zanimiv dogodek. Sovjetska Rusija je postala članica Društva narodov, čeprav so se nekatere države temu z vsemi silami upirale. Ruska prevladna zunanja politika je žela ob spoznanju ostalih držav, da brez Rusije ne more biti svetovnega miru in pravega sožitja narodov, svoj največji po- vojni uspeh.

Barthou in Titulescu v Rimu. Iz rimskih dobro poučenih kro- gov se poroča, da bo prispel romunski zunanji minister Titulescu v Rim takoj po obisku francoskega zunanjega ministra Barthouja v »večnem mestu«.

Kolera v Indiji. Iz Kalkute poročajo, da epidemija kolere zavzema vedno katastrofalnejši obseg. V zadnjih dneh je bilo za- beleženih nad 15.000 novih obo- lenj. Za kolero je umrlo doslej že nad 7000 oseb. Indijo je pa zadela istočasno še druga kata- strofa. Vse reke so prestopile bregove in preplavile ogromna ozemlja. Število žrtev, ki so jih zahtevale povodnji, še ni ugotov- ljeno.

Orožje za Avstrijo in Ma- džarsko. V Ameriki je bila raz- krita velika afera pri dobavih orožja raznim evropskim drža- vam. Nekateri tovarne so zaslu- žile ogromne dobičke. Ugotovilo se je, da je naročala Italija ve- like množine najrazličnejšega vojnega materiala za Avstrijo in Madžarsko tudi v Ameriki.

Smrt uglednega veletrgovca. v Ljubljani je 19. t. m. zjutraj preminil v starosti 64 let znani veletrgovec z železnino g. Jurij Verovšek, brat pokojnega slo- venskega igralca Antona Verov- ška. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Proslava 15-letnice osvoboje- nja Prekmurja, ki bi se bila mo- rala vršiti 22. in 23. t. m. je zara- di epidemije griže, ki je izbruh- nila v dolnjelendavskem okraju, preložena za nedoločen čas.

Izletniški vlaki, ki so vozili na dolenski, gorenjski in kam- niški progi do 16. t. m. bodo vo- zili na splošno željo občinstva še do 15. oktobra.

Letošnji sadjarski kongres, združen z veliko razstavo sadja, bo prihodnji teden v Sarajevu. Odobrena je polovična vozna.

Krajevne zastopnike

išče zavarovalnica proti proviziji in mesečni plači. Ponudbe na upravo »Edinosti« pod značko »zaslužek«.

Ponovne občinske volitve so bile preteklo nedeljo 16. t. m. pri Sv. Juriju ob Taboru ob zadovo- ljivi udeležbi. Postavljena je bi- la samo ena kandidatna lista z nosilcem g. Maksom Cukalo.

Neurje nad Trzičem. Pretek- li torek zvečer se je nad Trzi- čem na Gorenjskem utrgal ob- lak in so se na Trzič ter okolico v nekaj trenutkih izlile tako ogromne množine vode, kakor da je nastal vesoljni potop. Divji vodni element je povzročil po- vsod veliko materialno škodo.

Kdo je samomorilec? V bli- žini Celja je bilo najdeno te dni ob potoku Ložnici že razpadajo- če truplo neznanega moškega, ki si je končal življenje s strelom iz samokresa, katerega so našli ob njem. Oblasti poizvedujejo po njegovih identiteti.

Ženo je ustrelil. Na Viču pri Ljubljani je v pondeljek zjutraj ustrelil 41-letni mehanik Jakob Mrzlikar svojo 10 let starejšo ženo Ano, s katero se je kot vdovo poročil pred nekaj leti in od ka- tere je živel ločeno. Pokojnica, ki zapušča 7 otrok, je bila baje zelo ljubosumna na svojega mo- ža in mu je očitala razna raz- merja. Mrzlikar se je sam javil policiji.

Tragičen konec vlomilca. Iz ljubljanskih zaporov je pred dnevi pobegnil zloglasni vlomil- lec Tone Anžur iz Zadobrove pri Ljubljani. Orožniki so ga v ne- deljo ponoči izsledili na njego- vem domu. Ko jim je skušal po- begniti, se je nabodel na bajonet nekega orožnika in kmalu izkrevavel.

Vsi v članske vrste opozicijske Jugoslovanske narodne stranke!

V borbo za svobodo, pravico in enakopravnost!

KOLEDAR »BORBAŠ«.

V tisku se nahaja v Beogradu narodni kalendar »Borbaš«, ki bo vseboval tudi celoten program Jugoslovanske narodne stranke in čigar vsa vsebina se bo nana- šala na dosedanje delo Jugoslo- vanske narodne stranke. Kalendar bo ilustriran, izšel bo v velikem formatu in bo imel okrog 160 strani. V prednaročbi velja 10 dinarjev, v podrobni prodaji po končani prednaročbi pa se bo prodajal po 12 Din izvod. Pred- naročilo z zneskom 10 Din je po- slati na naslov: Uredništvo kole- darja »BORBAŠ« v Beogradu, Čika Ljubina br. 18/I. — Segajte pridno po svojem kalendarju!

Poravnajte naročnino!

Le od nje je odvisno izhajanje lista!

IZ UREDNIŠTVA

Z današnjo številko je odložil odgovornost in predstavnštvo li- sta g. Radivoj Peterlin-Petruska in je prevzel isto g. Drago Korn- hauser. Obenem preneha izhajati potopis »K matuški Rusiji«.